

7. Питання педагогічної майстерності в теорії і практиці В. О. Сухомлинського // Рідна школа. – 2004. – № 3. – 3 с.
8. Елементи педагогічної діагностики у творчій спадщині В. О. Сухомлинського // Рідна школа. – 2004. – №3. – 7 с.

Аннотация
Н.А.Корниенко

Психологические аспекты педагогического наследия В.А.Сухомлинского

В статье раскрываются психологические особенности педагогического наследия В.А.Сухомлинского.

Ключевые слова: *аспект, воспитание, средства, восприятие, мышление, закономерности.*

Summary
N.A.Korniyenko

Psychological Aspects of V.O.Sukhomlyns'kyi's Pedagogical Heritage

Psychological peculiarities of V.O.Sukhomlyns'kyi's Pedagogical Heritage have been revealed in the article.

Key words: *aspect, teaching, means, perception, thinking, regularities.*

Дата надходження статті:

„2” вересня 2011 р.

УДК 37.013.41

О.М.КОЧЕРГА,
викладач-методист
(м.Прилуки)

Підготовка студентів до роботи з батьками як важлива складова професійної підготовки вчителя початкової школи в умовах модернізаційних змін

В статті розкривається актуальність проблеми підготовки студентів до роботи з батьками учнів як однієї з важливих складових професійної діяльності вчителя початкових класів, здійснюється аналіз системи підготовки студентів педагогічного коледжу з даного напрямку. Автор спирається на теоретичні розробки і практичний досвід видатного педагога Василя Олександровича Сухомлинського, який особливу увагу приділяв проблемі єдності у роботі школи і сім'ї та їх впливу на розвиток особистості дитини.

Ключові слова: *модернізація освіти, професійна підготовка, форми роботи школи з сім'єю, педагогічна культура батьків.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... На сучасному етапі суспільного життя та своєї власної історії освіта стає не тільки найважливішою соціальною сферою, але й у прямому сенсі найважливішою економічною галуззю. Перспективи зростання благоустрою нашої країни – на шляху збільшення значимості людського капіталу, а значить, значимості української освіти. Цей шлях стає реальним тільки при масштабній модернізації вітчизняної системи освіти.

Модернізація – це зміна у відповідності з потребами та вимогами сучасності. Головною метою модернізації освіти є забезпечення її високої якості, побудова ефективної освітньої системи з дієвою економікою та управлінням, яка відповідає запитам сучасного життя та потребам розвитку країни, повернутої обличчям до інтересів особистості, суспільства, держави.

Система нашої освіти все ще суттєво відстає від сучасних вимог і тому потребує глибокої модернізації. На даний момент, коли ситуація у країні втратила певну стабільність, модернізація, не тільки у питаннях освіти, стає можливою, а головне необхідною. На сьогодні модернізація української освіти має, по суті, три сенси, три виміри [3].

1. У історичному плані модернізація української освіти представляє собою логічне, закономірне завершення освітніх реформ останніх років. У силу багатьох причин не вдалося провести комплексне, усестороннє оновлення освіти. Потрібно ще створити багато нормативно-правових та організаційно-економічних механізмів, щоб у повній мірі реалізувати процес модернізації.

2. У плані реконструкції, відновлення освітянської гілки модернізації потрібно подолати наслідки загальносистемної соціально-економічної кризи, яка може поставити цю галузь на грань виживання, а педагогічний корпус – за межу бідності. Тут постають величезні завдання по оздоровленню та розвитку сфери освіти, які потребують напружених зусиль держави, суспільства та самої системи освіти, інтенсивної та динамічної мобілізації її зовнішніх та внутрішніх ресурсів.

3. Не менш складні завдання модернізації у плані власне оновлення освіти, подолання все більш зростаючого її відставання від потреб розвитку країни. У цьому плані завдання модернізації освіти набувають максимальної загальнонаціональної значущості, тому що ми проходимо перехрестя, де визначається, чи буде освіта стимулом стагнації суспільства чи фактором його економічного зростання та благоустрою, фактором конкурентоздатності та національної безпеки країни.

Підвищення соціального статусу, професійного рівня педагогічних працівників та посилення їх державної підтримки – один із напрямків вирішення проблеми модернізації системи освіти України.

Існуюча підготовка майбутніх учителів початкових класів не забезпечує повною мірою їхньої готовності до змін, які сьогодні відбуваються в українському суспільстві. У Концепції загальної середньої освіти у зв'язку з цим зазначається: „...зміни в змісті й структурі загальної середньої освіти мають глибинний характер і потребують підготовки вчителя, який усвідомлює свою соціальну відповідальність, постійно дбає про своє особистісне і професійне зростання” [2, с.5-15]. Закон України „Про освіту”, Концепція національного виховання підростаючих поколінь в основу пріоритетних принципів розвитку системи освіти поклали гуманізацію і демократизацію всіх складових її елементів та національну спрямованість, що свідчить про невіддільність освіти від національного ґрунту. Як зазначено в цих документах, нова українська школа повинна забезпечувати всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, виявлення її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, творчого культурного потенціалу народу [1]. Розв'язання цих складних завдань повною мірою залежить від учителя, якості його підготовки. Тому однією з актуальних проблем вищої школи є розроблення сучасної концепції формування майбутнього учителя як висококваліфікованого фахівця, здатного до творчої організації усіх ланок особистісно зорієнтованого педагогічного процесу, до самореалізації, до виконання нового соціального замовлення. Насамперед потребує вдосконалення його професійно-педагогічна підготовка, зокрема, її конкретизація і наближення до майбутньої професійної діяльності.

Аналіз досліджень і публікацій... Підготовка вчителя до професійної діяльності є складною дефініцією, яка стала об'єктом багатьох наукових досліджень у філософії, психології, педагогіці. Велике значення для розв'язання проблем підготовки вчителя до професійної діяльності мали фундаментальні дослідження Н.В. Кузьміної, В.О. Сластьоніна, О.І. Щербакова. Крім зазначених вище науковців питання загальнопедагогічної підготовки знайшли своє розв'язання у працях сучасних педагогів: О.О.Абдуліної, Л.М.Ахмедзянової, І.М.Богданової, Н.М.Боритко, В.М.Володько, М.Б.Євтуха, В.О.Кан-Калика, Н.В.Кічук, В.А.Крутецького, Ю.М.Кулюткіна, З.Н.Курлянда, В.І.Лозової, Н.Г.Ничкало, Г.Д.Панченко, Л.Ф.Спіріна, Г.С.Сухобської, Н.Ф.Тализіної, Г.В.Троцько, М.Л.Фрумкіна, Р.І.Хмелюк, О.С.Цокур, Н.А.Шайденко, М.Д.Ярмаченка, а також психологів О.В.Киричука, С.Д. Максименка, В.А.Семиченко та ін. Особливості професійної підготовки вчителя початкової школи розкриті в дослідженнях А.М.Алексюка, Н.М.Бібік, В.І.Бондаря, С.У.Гончаренка, О.А.Дубасенюк, І.А.Зязюна, О.М.Івлевої, Л.Г.Коваль, С.М.Лисенкової, С.М.Мартиненко, Н.Г.Ничкало, О.Я.Савченко, Л.О.Хомич, Л.Л.Хоружої, М.М.Фіцули, І.М.Шапошнікової та ін. Проте педагогічна підготовка потребує подальшого детального обґрунтування й аналізу тому, що окремі її аспекти залишаються недостатньо вивченими.

Формулювання цілей статті... Метою цієї статті є аналіз та узагальнення особливостей підготовки майбутнього вчителя початкової школи до роботи з батьками учнів молодшого шкільного віку як однієї з важливих складових професійної підготовки педагога в умовах педагогічного коледжу.

Виклад основного матеріалу... Родинне виховання – перша природна і постійно діюча ланка виховання. Без докорінного поліпшення родинного виховання школа не зможе домогтися значних змін у подальшому розвитку підростаючих поколінь. Саме у сім'ї закладається духовна основа особистості, її мораль, самобутність, глибокі людські почуття, любов до матері та батька, бабусі та дідуся, роду і народу, пошани до рідної мови, історії, культури тощо. Школа має все це зберегти і стати спільником сім'ї у розв'язанні важливих завдань виховання особистості.

У цьому контексті особливо актуальними стають теоретичні розробки і практичний досвід видатного педагога Василя Олександровича Сухомлинського, який розглядав проблему єдності в роботі школи і сім'ї та їх вплив на духовно-моральний, розумовий, громадсько-патріотичний, фізичний розвиток особистості. Педагог-гуманіст вважав, що проблема шкільно-сімейного виховання – одна з найактуальніших проблем, над якою необхідно працювати вчителям і батькам у теоретичному та практичному плані. Правильно оцінюючи тенденції розвитку сучасної школи, він дійшов висновку, що „подальший розвиток суспільного виховання не може відбуватися без

більш активної і безпосередньої участі сім'ї, батьків. Мова йде не про епізодичну допомогу школі з боку сім'ї, а про комплекс спільних цілеспрямованих дій школи і сім'ї на особистість, про те, щоб виховання дітей становило важливий громадський обов'язок сім'ї, було виконанням їх обов'язку перед суспільством" [9, с.41].

Слід зазначити, що дослідження проблеми єдності дій школи і сім'ї в педагогічній спадщині В.Сухомлинського є принципово важливим, оскільки дозволяє розкривати специфічні особливості виховання дітей і використовувати їх у практиці сьогодення. Аналіз численних праць педагога-класика свідчить, що він розробив і на практиці застосував систему шкільно-сімейного виховання, яка себе цілком виправдала. Василь Олександрович зазначав: "...шкільно-сімейне виховання не тільки дає змогу добре виховувати молоде покоління, а й одночасно є дуже важливою умовою вдосконалення морального обличчя сім'ї, батька і матері. Без виховання дітей, без активної участі батька і матері в житті школи, без постійного духовного спілкування і взаємного духовного збагачення дорослих і дітей неможлива сама сім'я як первинний осередок суспільства, неможлива школа як найважливіший навчально-виховний заклад і неможливий моральний прогрес суспільства" [6, с.13-14].

Нові історичні умови створили підґрунтя для того, щоб розглядати виховання у школі і сім'ї як єдину систему. Із цього виходив видатний педагог-класик, висвітлюючи у своїх працях питання шкільної і батьківської педагогіки.

У сучасних умовах координацію виховних дій сім'ї покладено на освітній заклад і від того, як організована і реалізована робота з батьками учнів, значною мірою залежить успішність процесу навчання і виховання дітей. Важливим завданням є широке залучення батьків, усіх дорослих членів сім'ї до співпраці з педагогічним колективом, до активної участі в житті навчального закладу, класу. Встановлення і підтримання педагогічної взаємодії „діти-батьки-педагоги” необхідно вибудовувати на принципах взаємоповаги, довіри, відповідальності та рівноправного партнерства. Основою такої взаємодії має стати єдність у ставленні до дитини як до найвищої цінності.

Останнім часом спостерігається певне звуження цього аспекту діяльності освітнього закладу і вчителя, самоусунення педагогічних колективів від роботи з сім'ями учнів. На часі організація роботи з батьками дітей різних вікових груп, в родинях з різним типом сімейного неблагополуччя, формування педагогічної культури всіх дорослих членів сім'ї на новій методологічній основі із застосуванням інноваційних педагогічних технологій. Мова йде про такий зміст педагогічної діяльності вчителя, який спрямовується на підвищення готовності батьків до виховання дітей, на усвідомлення ними важливості відповідального батьківства, на передачу всім дорослим членам родини певної психолого-педагогічної, фізіолого-гігієнічної, правової тощо інформації, на формування у них відповідних практичних умінь і навичок.

Організація роботи з батьками в освітньому закладі – багатоаспектна і має значні педагогічні можливості. Успіх в організації роботи з батьками великою мірою залежить від особистості й авторитету педагога, його професійності, високих моральних, людських якостей, вміння спілкуватись з батьками, з колегами, з дітьми.

Окремі аспекти проблеми сімейного виховання, підготовки вчителя до роботи з сім'єю розглядаються багатьма вченими. Серед них: історія розвитку родинного виховання в Україні, вплив виховних традицій на становлення характеру громадянина, проблеми формування педагогічної культури сучасних батьків, основні напрями співпраці родини, школи, громадських організацій (Т.Алексєнко, А.Марушкевич, В.Постовий та ін.); шляхи взаємодії сім'ї з іншими соціальними інститутами (Т.Кулікова); сім'я як соціальний інститут становлення особистості (А.Ганічева, О.Зверєва).

Початкова освіта – перший освітній рівень, який закладає фундамент загальноосвітньої підготовки учнів. Відповідно до можливостей дітей молодшого шкільного віку початкова школа, зберігаючи наступність із дошкільною ланкою, має забезпечити подальше становлення дитячої особистості, її інтелектуальний, соціальний і психофізичний розвиток. Забезпечення найбільш продуктивного виконання завдань початкової школи можливе за умови творчої співпраці вчителя початкових класів і батьків учнів. Професійна діяльність учителя початкових класів постійно пов'язана із сімейним вихованням та взаємодією з батьками учнів як стосовно впровадження різних форм соціально-педагогічної допомоги родині, так щодо його корекції у процесі педагогічної освіти батьків. На передній план у професійній підготовці вчителя виходять уміння та навички гуманізації шкільного середовища, гармонізації його взаємодії з соціумом. Багатогранність діяльності вчителя початкових класів передбачає оволодіння великим обсягом соціально-педагогічних, психологічних, законодавчо-правових знань та вмінь.

Підготовку студентів до роботи з батьками учнів потрібно розглядати як соціальний вплив, який повинні вміти здійснювати педагоги на переконання та поведінку батьків з метою

покращення якості сімейного виховання. Таку підготовку майбутнього вчителя до роботи з батьками учнів ми розглядаємо як підсистему цілісної системи професійної підготовки вчителя. Плануючи зміст та основні форми і методи такої підготовки, ми орієнтуємося на специфіку організації роботи з батьками учнів у сучасній загальноосвітній школі, яка має здійснюватись за такими основними напрямками: вивчення сімей учнів, їх виховного потенціалу; включення батьків, усіх дорослих членів родини у навчально-виховний процес як рівноправних учасників, інтеграція зусиль і гармонізація взаємин педагогічного колективу і батьківської громадськості в створенні сприятливих умов для ефективної роботи освітнього закладу; формування педагогічної культури сучасної сім'ї та допомога батькам в їх психолого-педагогічній самоосвіті; корекція виховної діяльності родин з різним типом сімейного неблагополуччя.

Система підготовки студентів педагогічного коледжу до роботи з батьками учнів початкових класів має на меті надати студентам, майбутнім учителям початкових класів, систематизовані знання про специфіку організації виховного соціально-педагогічного процесу, технології постановки та здійснення виховних цілей, засобів щодо соціально-педагогічної роботи з сім'ями різних типів для покращення сімейного виховання, якості співробітництва та взаєморозуміння з батьками учнів. Зміст роботи з досліджуваної проблеми спрямований на те, щоб ознайомити студентів з особливостями сучасних українських сімей, їх виховним потенціалом; обґрунтувати наукові засади сімейного виховання; довести значення сім'ї, родини у вирішенні завдань формування гармонійно розвиненої особистості школяра; проаналізувати провідні напрями педагогічної діяльності, спрямованої на взаємодію з батьками учнів та створення оптимальних умов для успішної соціалізації особистості; озброєння студентів різноманітними методиками вивчення сімей учнів, сучасними доцільними формами та методами роботи з сім'ями вихованців; виховання у студентів культури спілкування у процесі взаємодії з батьками учнів і ін.

Підготовка студентів до роботи з батьками в умовах педагогічного коледжу здійснюється впродовж усього періоду їх навчання і характеризується цілеспрямованістю, послідовністю, систематичністю, єдністю всіх навчально-виховних впливів. У вирішенні проблеми цілеспрямованої підготовки майбутнього вчителя до повноцінної роботи з батьками учнів прослідковується певна поетапність роботи викладачів коледжу. Кожен із етапів передбачає поглиблення, узагальнення і систематизацію професійних знань, поступове формування професійних умінь, розвиток та саморозвиток якостей особистості майбутнього класовода-вихователя.

На початковому етапі підготовки майбутнього вчителя до роботи з батьками при вивченні курсу „Вступ до спеціальності” викладачі знайомлять студентів зі специфікою вчительської професії, розкривають її суспільну значимість, спонукають до аналізу основних функцій педагога, змісту його діяльності. Студенти-першокурсники мають можливість доторкнутись до педагогічних порад В.О.Сухомлинського, проникнути у чарівний світ його мудрих ідей. Так, під час практичного заняття з теми „Обговорення поради В.О.Сухомлинського „Що таке покликання до праці вчителя і як воно формується?” студенти знайомляться із специфічними особливостями обраної ними професії. Викладач серед багатьох інших особливостей виділяє ту, яка стосується багатофакторності впливу на процес виховання особистості дитини. Серед низки факторів виділяється сім'я, родина. Разом із студентами аналізуються позитивні і негативні впливи сім'ї на процес формування особистості школяра. З метою переконання студентів у важливій ролі сім'ї в житті дитини наводимо приклади із праць В.Сухомлинського „Серце віддаю дітям”, „Батьківська педагогіка”, його статей „Мікроклімат вашого дому”, „Батьківська педагогіка”, „Особлива місія”, „Обережно:дитина!” та ін., з власного досвіду викладача та досвіду самих студентів.

На II-III курсах студенти вивчають психолого-педагогічні дисципліни, метою яких є цілеспрямована професійна підготовка до майбутньої педагогічної діяльності. Студенти знайомляться і засвоюють цілий ряд теоретичних питань: сім'я як найголовніше соціально-педагогічне середовище виховання та розвитку дитини, провідна ланка її соціалізації; виховні функції сім'ї; соціальний захист та підтримка дітей в Україні; правові основи педагогічної діяльності вчителя з батьками учнів; особливості та структура сучасної сім'ї та вплив вказаної структури на сімейне виховання; особливості виховання дитини в різних типах сімей; наукові засади сімейного виховання; складові частини виховання дітей у сім'ї; типові помилки сімейного виховання; види батьківського авторитету; умови успішного виховання дитини в сім'ї; соціально-педагогічна допомога сім'ям учнів у роботі вчителя початкових класів; форми роботи з батьками учнів; культура соціально-педагогічного спілкування вчителя з батьками учнів. На цьому етапі здійснюється фундаментальна теоретична підготовка студентів до роботи вчителя-вихователя з батьками учнів. Під час лекцій у студентів формуються теоретичні знання про сім'ю та зміст роботи вчителя початкових класів з батьками.

Особливу увагу приділяємо формуванню у студентів умінь та навичок роботи з батьківським колективом в процесі вивчення педагогіки. Намагаємось робити це по можливості в процесі вивчення кожної теми. Наведемо окремі приклади.

Зміст теми „Мета і завдання виховання” передбачає проведення практичного заняття „Розробка і захист фрагменту бесіди вчителя з батьками молодших школярів „Мета і завдання сімейного виховання”. Заняття має на меті поглиблення знань студентів про мету і завдання виховання взагалі та вироблення у них вміння її конкретизувати відповідно до умов сімейного виховання, сформулювати переконання у необхідності дотримання цієї мети як вчителем, так і батьками. Все заняття пройняте думками педагога-гуманіста В.Сухомлинського: „Сім'я в нашому суспільстві – це первинний осередок багатограних людських відносин – господарських, моральних, естетичних. І, звичайно, виховних. Однак могутньою виховною та облагороджуючою силою для дітей вона стає тільки тоді, коли батько і мати бачать високу мету свого життя, живуть в ім'я високих цілей, що звеличують їх в очах дитини” [8, с.414]. Студенти вчаться доносити до батьків такі важливі поняття як „мета виховання”, „мета сімейного виховання”, переконувати матір і батька у необхідності дотримуватись мети у вихованні своїх дітей, розкривати перед ними завдання сімейного виховання у відповідності до суспільної мети. Захист студентських доробок проводиться на занятті через організацію ділової гри „Батьківська консультація”, в ході якої студенти беруть на себе ролі „батьків”, „вчителя початкової школи”, „рецензента”.

Аналогічно проводиться практичне заняття з теми „Методи і форми виховання”. Кожен студент добирає собі окремий метод виховання чи групу методів, детально вивчає особливості його використання в умовах сімейного виховання, підбирає приклади із літературних джерел, праць педагогів-класиків та оточуючого життя про ефективне чи неефективне застосування методів виховання, розробляє ряд порад батькам щодо використання методу у виховній роботі з дітьми, пропонує їм можливі засоби для реалізації завдань методу. Кращі студентські розробки оформляємо у вигляді поради вчителю по роботі з батьками учнів молодшого шкільного віку. Крім того студентам пропонується розробка змісту лекцій („Поради по загартуванню і фізичному вихованню дітей у сім'ї”, „Народні сімейні традиції та їх виховне значення”), дискусій („Сучасна українська сім'я: проблеми виховання підростаючих поколінь”; „Яку сім'ю можна вважати ідеальною щодо виховання дітей?”, „Щаслива сім'я: міф чи реальність?”), програм конференцій для батьків з різних питань виховної роботи з дітьми тощо.

Особливий інтерес проявляють студенти до участі в активних формах, однією з яких є ділова гра – круглий стіл „Сучасні проблеми сімейного виховання”. Учасникам круглого столу пропонуються питання, які стосуються проблем виховання дітей у сім'ї. Ось орієнтовний перелік питань для обговорення: 1. Спілкування батьків і дітей у сім'ях. Як його організувати? Де знайти час? 2. Проблеми сім'ї, пов'язані з розподілом сімейного бюджету, розподілом функцій тощо. 3. Труднощі об'єднання професійної та сімейної ролі жінки. 4. Сучасний чоловік – батько сім'ї. 5. Життя дітей у неповних сім'ях. 6. Вплив конфліктів між батьками на психіку, вихованість дитини. Запропоновані питання можуть бути змінені в інтересах студентів або викладача.

Значне місце у системі цілеспрямованої підготовки студентів до роботи з батьками належить темі „Місце і роль сім'ї у вихованні. Форми зв'язку школи і сім'ї”. Студенти під керівництвом викладача поглиблюють свої знання про сім'ю як соціальний інститут суспільного розвитку, розширюють наявні у них уявлення про функції сім'ї, аналізують шляхи та засоби підвищення психолого-педагогічної культури батьків, форми та методи роботи вчителя-класовода з батьками вихованців. На цьому етапі особливо важливе значення відводиться ознайомленню студентів з методикою підготовки та проведення різних форм роботи з батьками (як колективних, так і індивідуальних). Студенти залучаються до розробки програми проведення батьківських зборів, імітують проведення індивідуальних бесід з батьками учнів, через використання ігрових методів вчаться виходити з конфліктних ситуацій, уникати непорозумінь у стосунках з батьками і ін. У підготовці до роботи з батьками належне місце відводимо ознайомленню студентів з досвідом педагогів-класиків: обговорюємо праці В.О.Сухомлинського „Батьківська педагогіка”, „Павлиська школа”, „Листи до сина” і ін.; А.С.Макаренка „Книга для батьків”, „Лекції про виховання”; В.Леві „Нестандартна дитина”, Б.Нікітіна „Ми і наші діти”, П.Щербаня „Національне виховання в сім'ї” та ін. В ході такої роботи акцент робимо на формуванні у студентів навичок здійснення індивідуального підходу до сім'ї, використанні ними діалогових методів роботи з батьками, що є дуже важливим у наш час.

Успішному включенню студентів у реальну взаємодію з батьками вихованців сприяють розв'язування педагогічних задач, аналіз виховуючих ситуацій, ігрові методи оптимізації взаємодії з батьками, рольові тренінги, практичні конференції. З метою структурування та удосконалення здобутих знань, умінь та навичок щодо роботи майбутнього вчителя з батьками учнів пропонуємо створювати методичне портфоліо, в якому зібрані доробки студентів у вигляді

зразків документів, анкет для батьків з вивчення різних питань, тематика та зміст лекцій, бесід, конференцій з батьками для різних вікових груп учнів, презентації тощо. Такий вид роботи є ефективним допоміжним засобом у самовихованні студентів та контролі за їх діяльністю.

Вагоме значення у підготовці студентів до роботи з батьками має педагогічна практика, в ході якої майбутні педагоги готують та проводять родинні свята („Ми матір святою називаємо“, „Мама і тато – два серця гарячих“, „Свято бабусь“, „Свято родоvodu“, „Родинний вечір“, „Тато, мама і я – спортивна сім'я“ і ін.), беруть участь у проведенні батьківських зборів, виступаючи перед батьками з повідомленнями на різноманітну тематику: „Батько й мати – найперші вихователі юних громадян, приклад для наслідування“; „Культура поведінки – складова частина морального виховання дітей“; „Організація ігрової діяльності молодших школярів“; „Доручення в сім'ї та їх роль у вихованні дитини“; „Як керувати самопідготовкою дитини?“; „Роль режиму дня у житті молодшого школяра“, „Секрети формування інтересу до читання у молодших школярів“ та ін. Студенти-четвертокурсники під час переддипломної практики проводять з батьками вихованців дискусії, педагогічні ринги („Погані звички – спадковість чи вплив соціуму?“, „Чи можна карати дитину у власному домі?“, „Що робити, якщо тато не цікавиться вихованням власної дитини?“, „Чи потрібні дитині свята?“, „Як навчити дитину завжди та скрізь бути людиною?“ тощо), практикують семінари-практикуми, створюють інформаційні куточки для батьків.

Спілкування з вчителями початкових класів під час проходження студентами педагогічної практики, обмін думками із студентами-старшокурсниками, педагогами-випускниками коледжу, батьками дозволяють зробити висновки про те, що саме така робота з майбутніми вчителями допомагає їм оволодіти знаннями та вміннями щодо взаємодії з батьками учнів, які відповідають сучасним потребам соціально-педагогічної діяльності в Україні, забезпечити їх успішну професійну підготовку в напрямку роботи з батьками учнів, формує у студентів відповідальне ставлення за даний напрямок роботи, сприяє подальшому розвитку професійної майстерності майбутнього вчителя-вихователя.

Висновки... Таким чином, представлена нами система підготовки студентів педагогічного коледжу до роботи з батьками учнів початкових класів сприяє формуванню у них стійких професійних мотивів, відповідального ставлення за власне професійне зростання у даному напрямку роботи вчителя, засвоєнню ними знань та умінь щодо організації та проведення її в реальних умовах функціонування початкової школи, орієнтації майбутніх учителів на постійну творчу роботу над власним професійним самоудосконаленням. Вважаємо, що така підготовка студентів дуже важлива і необхідна, адже у наші дні немає важливішого завдання у сфері виховання людини, ніж учити батька і матір виховувати своїх дітей, без турботи про педагогічну культуру батьків неможливо розв'язати жодного завдання, що стосується виховання та навчання.

Список використаних джерел та літератури:

1. Закон України „Про освіту“. – К., 2006. – 40 с.
2. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Директор школи. – 2002. – № 1. – С. 5–15.
3. Катеринчук О. В. Модернізація системи освіти / О. В. Катеринчук / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/katerinchuk-ov-modernizatsiya-sistemi-osviti>.
4. Родинна педагогіка : навч.-метод. посіб. / [А. А. Марушкевич, В. Г. Постовий, Т. Ф. Алексеенко та ін.]. – К., 2002. – 216 с.
5. Сухомлинський В. Сто порад учителю / В. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1986. – 176 с.
6. Сухомлинський В. Павлицька середня школа / В. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5-ти т. – К. : Рад. шк., 1979. – Т. 4. – С. 7–410.
7. Сухомлинський В. Моральні цінності сім'ї / В. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1979. – Т. 5. – С. 436–440.
8. Сухомлинський В. Батьківська педагогіка / В. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1979. – Т. 5. – С. 410–414.
9. Сухомлинский В. Этюды о коммунистическом воспитании / В. Сухомлинский // Народное образование. – 1967. – № 2–6. – С. 41.
10. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів / Л. О. Хомич. – К., 1998. – 200 с.
11. Щербань П. М. Національне виховання в сім'ї / П. М. Щербань. – К. : Борівітер, 2000. – 260 с.

Анотація

О.Н.Кочерга

Подготовка студентов к работе с родителями как важная составная профессиональной подготовки учителя начальной школы в условиях модернизационных процессов

В статье раскрывается актуальность проблемы подготовки студентов к работе с родителями учащихся как одной из важных составных профессиональной деятельности учителя начальных классов, анализируется система подготовки студентов педагогического колледжа в данном направлении. Автор использует теоретический и практический опыт выдающегося педагога Василия Александровича

Сухомлинского, который рассматривал проблему единства в деятельности школы и семьи и их влияние на развитие личности ребенка.

Ключевые слова: модернизация образования, профессиональная подготовка, формы работы школы и семьи, педагогическая культура родителей.

Summary

O.N.Kocherga

Preparing Students to Work with Parents as an Important Component of the Professional Training of Teacher of Primary School in the Conditions of Modernization Changes

The author of the article reveals the topicality of the problem of training of students to work with parents of pupils as one of the important components of the professional activity of teacher of primary school, the author analyses the systems of training of students of pedagogical college in this direction. The author draws on the theoretical developments and practical experience of outstanding teacher of Vasil Sukhomlynsky, who considered the problem of unity in the work of school and family and their impact on the development of child's personality.

Keywords: modernization of education, professional training, forms of work of school with family, pedagogical culture of their parents.

Дата надходження статті:

„9” серпня 2011 р.

УДК 37(092):372

В.Г.КУЗЬ,

дійсний член НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор
(м.Умань)

Сухомлиністика – нова парадигма елітного виховання

Основа статті взято сухомлиністику як новітню парадигму престижного елітного виховання в школі майбутнього, зокрема наступність між дошкільням і початковою школою.

Ключові слова: сухомлиністика, дитячий садок, елітне виховання.

Науковий термін „сухомлиністика” походить від імені творця авторської педагогіки В.О. Сухомлинського – видатного мислителя, вченого, педагога, сільського учителя. Дана стаття побудована на основі його наступних ідей:

- дошкільня як основа сучасної освіти;
- різновіковості як ефективного виховного принципу;
- наступності як основи парадигми сучасної виховної технології;
- елітної педагогіки як науки про престижне виховання, що логічно впливає з його вчення.

1. Дошкільня – „золотий вік людини”, фундамент сучасної системи безперервної освіти. „Ніколи ще в незалежній Україні проблеми дошкільньої освіти не мали такого розголосу визнання їх надзвичайно важливого значення. До дошкільня сьогодні прикута увага вищого керівництва держави, науковців, практиків, усіх освітян і громадян країни” [6, с.2]. Врешті, свідченням цього є факт проведення у кінці 2010 року (5 листопада) 1-го Всеукраїнського з’їзду педагогічних працівників дошкільньої освіти України [6, с.2-19].

27-29 вересня 2010 р. у Москві відбулося засідання Всесвітньої конференції ЮНЕСКО з питань виховання та освіти дітей дошкільного віку, за підсумками якої можна зробити такі висновки:

1) у світі серйозно зайнялися проблемою виховання та навчання дітей дошкільного віку, яка сьогодні розцінюється як проблема формування нового обличчя людської цивілізації;

2) дошкільня освіта стає найважливішою сферою реалізації прав людини, забезпечення рівних можливостей щодо здобуття якісної освіти;

3) до показників іміджу країни обов’язково входять критерії дошкільньої освіти; необхідні документи вже сьогодні розробляються Євросоюзом [11, с.3].

І це справедливо, бо дошкільня освіта – запорука процвітання і добробуту нації. Як зауважив Д.В. Табачник, багато дошкільніх закладів світу спираються у своїй роботі на досвід відомого японського скрипаля і педагога С.Судзукі, який вважав талант максимальним рівнем розвитку здібностей дитини, а вік до 6-ти років – періодом, коли вирішується її доля. Ще до С.Судзукі про особливу роль у вихованні дитини до шести років писали А.С.Макаренко і В.О. Сухомлинський.

На чутливість раннього і дошкільного віку звернув увагу також і Масаро Ібука, автор знаменитої книги „Після трьох уже пізно”.